

Kulturdepartementet

Post- och telestyrelsen
Box 5398
102 49 Stockholm

Uppdrag till Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Taltidningsnämnden och Post- och telestyrelsen om den framtida taltidningsverksamheten

Bakgrund

Talboks- och punktskriftsbiblioteket och Taltidningsnämnden redovisade i november 2008 rapporten *Samverkan för ökad tillgänglighet Framtida inriktning för produktion, distribution och konsumtion av taltidningar och talböcker*. Samtidigt redovisade Taltidningsnämnden rapporten *Framtida inriktning för taltidningsverksamheten i Sverige*.

Rapporterna togs fram efter regeringsuppdrag i vilka syftet bl.a. angavs vara att uppnå en ökad brukarvänlighet vad gäller utbudet av tidningar och litteratur i ljudbaserad form, att öka effektivitet i användningen av statliga medel samt att öka samverkan mellan de två myndigheterna när det gäller produktion, distribution och mottagning av ljudbaserad information i form av tidningar och litteratur.

I rapporterna lämnas ett antal förslag till förändringar av nuvarande taltidningsverksamhet. En del förslag kräver regeringens och riksdagens ställningstaganden, medan andra förslag kan genomföras inom ramen för myndigheternas nuvarande mandat och uppdrag.

Taltidningsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket ska enligt sina respektive regleringsbrev för 2010 fortsätta det gemensamma utvecklingsarbetet i den riktning som anges i rapporterna. Uppdraget ska redovisas löpande till Regeringskansliet (Kulturdepartementet). Taltidningsnämnden har dessutom till uppgift, enligt sin instruktion, att verka för att taltidningarna distribueras med digital teknik och använder talsyntesteknik, särskilt vid start av nya taltidningar.

I rapporterna föreslås bl.a. att det bör ske en övergång från redigering och inläsning av radio- och kassettidningar till produktion av samtliga taltidningar med talsyntes. Vidare föreslås en övergång från radio- och post- respektive buddistribution till kommunikation via Internet. Det

föreslås också att staten bör upphöra att via taltidningssystemet förse samtliga prenumeranter med särskild konsumtionsutrustning och att ansvaret för förskrivning av utrustning för personer med särskilda behov i stället bör åvila syn- och hjälpmedelscentraler i kommuner och landsting. Förändringarna föreslås vara fullt genomförda inom en femårsperiod. Det föreslås också att staten tar initiativ till en dialog med dagstidningsbranschen bl.a. i syfte att finna former för hur förslagen i rapporterna kan genomföras i praktiken. Dessutom föreslås att Talboks- och punktskriftsbiblioteket och Taltidningsnämnden gemensamt får i uppdrag att fortsätta arbeta i den riktning som föreslås i rapporterna.

Målgruppen för talböcker och taltidningar består av personer med läshinder i någon form, t.ex. synskadade, afatiker och dyslektiker. Rapporterna visar att den potentiella målgruppen består av ca en halv miljon människor. Antalet prenumeranter på taltidningar är i dag ca 8 500. Antalet talbokslåntagare uppgår till ca 45 000. Av rapporterna framgår också att produktion med talsyntes och distribution via Internet ger större valfrihet, jämfört med inlästa tidningar respektive post- eller radiodistribution. Anledningen till detta är att större delen av tidningen blir tillgänglig och att möjligheterna att ta emot tidningen ökar. Vidare framgår att kostnaderna för talsyntestidningar är betydligt lägre jämfört med inlästa tidningar.

Regeringen gör mot bakgrund av rapporterna bedömningen att utvecklingsarbetet bör fortgå med inriktningen att skapa förutsättningar för att förändra taltidnings- och talboksverksamheterna så att de statliga insatserna inom området svarar mot användarnas behov av tillgänglig information. Utgångspunkten bör också vara att statens medel används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1, utg. omr. 17) att rapporterna från Taltidningsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket är viktiga underlag i arbetet med att utforma statens framtida engagemang inom taltidnings- och talboksverksamheterna. Det angavs också att regeringen avser att återkomma i frågan under mandatperioden.

Beredning av förslagen i rapporterna pågår inom Regeringskansliet. Som ett led i detta arbete behövs dock ytterligare underlag när det gäller praktisk genomförbarhet av lämnade förslag, ekonomiska konsekvenser av lämnade förslag samt konsekvenser för användargruppen respektive dagstidningsföretagens engagemang.

Regeringen har i propositionen En ny radio- och tv-lag (prop. 2009/10:115) föreslagit att Taltidningsnämnden ska avvecklas som myndighet och gjort bedömningen att Taltidningsnämndens verksamhet bör föras över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket. Regeringen anför vidare att den särskilt sammansatta taltidningsnämnden bör

behållas, men få formen av ett särskilt beslutsorgan vid Talboks- och punktskriftsbiblioteket. Ett av huvudskälen som regeringen anför är att, eftersom Taltidningsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket riktar sig till samma målgrupper, det framstår som allt väsentligare med en långtgående samverkan dem emellan om bl.a. taltidningsverksamheten ska kunna utvecklas. Organisationsförändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2010. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2009/10:KU25, rskr. 2009/10:331).

Vidare får Post- och telestyrelsen enligt sitt regleringsbrev för 2010 använda medel från anslaget för ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade bl.a. för utvecklingsprojekt med inriktning på IT-användning för personer med funktionsnedsättning hos Talboks- och punktskriftsbiblioteket och andra myndigheter och organisationer.

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Taltidningsnämnden och Post- och telestyrelsen att intensifiera ett utvecklings- och förändringsarbete inom ramen för vad som anges i regleringsbrev och instruktioner.

Utgångspunkten för det fortsatta arbetet ska vara att öka tillgängligheten för målgruppen till dagstidningarnas material samt att effektivisera utnyttjandet av de statliga medel som används för taltidnings- och talboksverksamheterna. Utgångspunkten ska vidare vara att komplettera och inte konkurrera med kommersiella satsningar, bl.a. genom att tekniska lösningar för produktion, distribution och konsumtion av taltidningar ska bygga på öppna standarder och göras tillgängliga för kommersiell vidareutveckling.

Uppdraget omfattar att ta fram ett fördjupat underlag till det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet när det gäller de förslag som lämnats i tidigare rapporter.

Behoven hos befintliga användare ska särskilt beaktas, liksom tidningsföretagens fortsatta engagemang. Uppdraget bör därför genomföras i nära samverkan med organisationer som företräder användargruppen, tidningsföretagen och andra aktörer i branschen.

Då ett av förslagen i rapporterna är att behovsprövning av utrustning för konsumtion av taltidningar på sikt ska ske vid syn- och hjälpmedelscentraler i landsting och kommuner bör en dialog även ske med Sveriges Kommuner och Landsting.

Redovisningen av uppdraget ska omfatta

- resultatet av praktiska fälttester av olika tekniska lösningar samt erfarenheter från fall där tidningar väljer att gå över till ny teknik för utgivning av taltidningar
- kostnadsberäkningar när det gäller olika lösningar för produktion, distribution och konsumtion av taltidningar, en analys när det gäller olika modellers konsekvenser för användningen av de statliga medlen, resursbehovet under en övergångsperiod respektive när ett nytt system är genomfört samt ekonomiska konsekvenser för kommuner och landsting vid ett eventuellt genomförande av förslaget om behovsprövning av mottagningsutrustning
- förutsättningarna för tidningsföretagens fortsatta engagemang när det gäller utgivning av taltidningar och bl.a. mot denna bakgrund hur en övergång från inlästa taltidningar till talsyntestidningar som distribueras med digital teknik ska kunna genomföras i praktiken
- en bedömning av hur förändringar av taltidningsverksamheten påverkar administrativa kostnader respektive konkurrensituationen för berörda företag
- förutsättningarna för användarnas fortsatta tillgång till taltidningar och talböcker, särskilt under en övergångsperiod
- en värdering och uppskattning av samordningsmöjligheterna avseende utvecklingen inom taltidnings- och talboksverksamheterna, och
- en sammanställning av hur de medel som ställts till förfogande för uppdraget har använts.

Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) den 1 mars 2011, den 1 september 2011, den 1 mars 2012 och den 1 september 2012. Slutredovisning ska ske senast den 1 mars 2013.

Den första delredovisningen ska innehålla en återrapportering i samtliga delar som här efterfrågas, i syfte att skapa ett fördjupat underlag i den fortsatta beredningen av de förslag som lämnas i rapporterna.

Uppdraget ska under 2010 finansieras med ett belopp om högst fem miljoner kronor från det under utgiftsområde 22 uppförda anslaget 2:2 Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade, vilket disponeras av Post- och telestyrelsen. För 2011-2013 beräknas motsvarande maxbelopp per år utgå för uppdraget.

På regeringens vägnar

Ewa Björling

Niklas Karlendal

Likalydande till

Taltidningsnämnden
Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Kopia till

Finansdepartementet/BA resp. OFA KE
Socialdepartementet/ST
Näringsdepartementet/ITP resp. MK
Integrations- och jämställdhetsdepartementet/KO
Handisam
Hjälpmedelsinstitutet
Statens kulturråd
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Sveriges Kommuner och Landsting
Sveriges Radio AB

